

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ ข้อมูล และการสรุปผลการวิจัย ซึ่งนำมากล่าวโดยสรุปเพื่อนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกัน หรือไม่
2. เพื่อศึกษาว่าวิธีการเสริมแรงโดยครูกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียนส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกัน หรือไม่
3. เพื่อศึกษาว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรง เมื่อตัวแปรตามเป็นความภาคภูมิใจในตนเองหรือไม่
4. เพื่อศึกษาว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน หรือไม่
5. เพื่อศึกษาว่าวิธีการเสริมแรงโดยครูกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน หรือไม่
6. เพื่อศึกษาว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรง เมื่อตัวแปรตามเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกัน
2. วิธีการเสริมแรงโดยครูกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียนส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกัน

3. มีกิจกรรมระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรง เมื่อตัวแปรตามเป็น ความภาคภูมิใจในตนเอง
4. วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน
5. วิธีการเสริมแรงโดยครูกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน
6. มีกิจกรรมระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรงเมื่อตัวแปรตามเป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาควิชาการที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 160 คน

2. แบบแผนการวิจัย

แบบแผนการทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสองตัวประกอบที่มีการทดสอบครั้งเดียวหลังการทดลอง (Posttest-Only Experiment in Factorial Design)

3. แบบแผนทางสถิติ

แบบแผนทางสถิติในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบแฟกทอเรียลกลุ่มสมบูรณ์ โมเดลกำหนด 2×2 (Completely Randomized Factorial Design Fixed Model) (วิธีสอน $\times$ วิธีการเสริมแรง)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 6 แผน
2. แผนการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ วิชาสังคมศึกษา จำนวน 6 แผน
3. แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง
4. แบบการให้การเสริมแรง โดยครูและคำแนะนำการใช้วิธีการเสริมแรง โดยครู
5. แบบการให้การเสริมแรง โดยนักเรียนและคำแนะนำการใช้วิธีการเสริมแรง โดยนักเรียน
6. คำแนะนำในการเรียนโดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอน

7. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
8. แผ่นเฉลย
9. กระดาษคำตอบ
10. นาฬิกาจับเวลา

การดำเนินการทดลอง

1. ชั้นเตรียมการ

1.1 นำจดหมายแนะนำตัวจากภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการนัดหมายเวลาทดลอง

1.2 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

1.2.1 แผนการสอน โดยใช้วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 6 แผนการสอน แผนการสอนละ 1 คาบ ใช้เวลาคาบละ 60 นาที

1.2.2 แผนการสอน โดยใช้วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ วิชาสังคมศึกษา จำนวน 6 แผนการสอน แผนการสอนละ 1 คาบ ใช้เวลาคาบละ 60 นาทีแต่ละแผนการสอนประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล รายละเอียดขั้นตอน การจัดการเรียนการสอน

1.2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

1.2.4 แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

1.2.5 แบบการให้การเสริมแรง

1.2.6 แผ่นเฉลย

1.2.7 กระดาษคำตอบ

1.2.8 นาฬิกาจับเวลา

1.3 เตรียมนักเรียนเพื่อเข้ารับการทดลอง ดังที่กล่าวไว้แล้วในเรื่องวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจะได้จำนวน 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มทดลองที่ 1 วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับการเสริมแรงโดยครู

กลุ่มทดลองที่ 2 วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับการเสริมแรงโดยนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 3 วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติกับการเสริมแรงโดยครู

กลุ่มทดลองที่ 4 วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติกับการเสริมแรงโดยนักเรียน

โดยทั้ง 4 กลุ่มการทดลอง จะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย 8 กลุ่มย่อย ในแต่ละกลุ่มย่อยประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 1 คน นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง 3 คน นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 1 คน จะมีการเตรียมนักเรียนเพื่อเข้ารับการทดลองในคาบเรียนที่ฝึกนักเรียนก่อนการทดลองจริง

1.4 เตรียมห้องทดลอง เพื่อใช้ทดลองกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนประจำชั้นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้ห้องทดลองจำนวน 4 ห้องเรียนจัด โต๊ะและเก้าอี้ในแต่ละกลุ่มการทดลองในแต่ละห้อง เป็นกลุ่มย่อย 8 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน

1.5 การเตรียมตารางเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยใช้วิธีการทดลองสอนทั้ง 2 วิธี โดยทำการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนรูปแบบใหม่ และทำการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนรูปแบบเดิม โดยแต่ละวิธีสอนจะมีแผนการสอน จำนวน 6 แผนการสอน เป็นเวลา 6 คาบ คาบละ 60 นาที โดยในแต่ละแผนการสอน ใช้เวลาแผนละ 1 คาบเรียน

2. ขั้นตอนการฝึก

ผู้วิจัยทำการฝึกใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนทั้ง 4 เงื่อนไข อย่างละ 1 คาบ โดยใช้แผนการสอนที่ 1 เป็นเวลา 1 วัน ฝึกกลุ่มละ 60 นาที เมื่อนักเรียนเข้าห้องทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงและอธิบายขั้นตอนของ วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนและวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ แล้วทำการฝึกให้นักเรียนทำตามขั้นตอนเหมือนการทดลองจริงทุกประการ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจวิธีสอน ขั้นตอนในการทำงานกลุ่มก่อนที่จะทดลองจริงและเพื่อศึกษาปัญหาของกระบวนการทดลองที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะทดลองจริง เมื่อสิ้นสุดการฝึก ผู้วิจัยนัดหมายเวลาเพื่อทดลองจริง

3. ขั้นตอนการทดลองจริง

หลังจากการฝึก 1 ครั้งแล้วผู้วิจัยดำเนินการทดลองจริง โดยทำการสอนด้วยตนเองทั้ง 4 กลุ่มทดลอง ทำการทดลองวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนและวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 2 สัปดาห์ โดยทุกแผนการสอนใช้เวลาสอน แผนละ 1 คาบ ๆ ละ 60 นาที โดยผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา ที่จัดกลุ่มเข้ารับการสอน

วิจัยดำเนินการทดลองจริงตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

กลุ่มการทดลองที่ 1 วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีการเสริมแรง โดยครู ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฝึกนักเรียนเป็นนักเรียนผู้สอน

ผู้วิจัยใช้เวลาในช่วงเช้าระหว่างที่นักเรียนคนอื่นเข้าแถวทำการฝึกนักเรียนที่ได้รับหน้าที่เป็นนักเรียนผู้สอน ผู้วิจัยอธิบายเนื้อหาในส่วนที่ยากต่อการเข้าใจด้วยตนเองให้แก่ นักเรียนผู้สอน บอกรอบเขตของเนื้อหาที่ต้องสอนในแต่ละครั้ง วิธีการสอนเพื่อน วิธีแก้ปัญหา อธิบายวิธีใช้สื่อ อุปกรณ์แต่ละชิ้นในแต่ละบทเรียน ก่อนให้นักเรียนช่วยสอน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 คน โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 1 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง 3 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 1 คน จะได้กลุ่มย่อย 8 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มนั่งประจำโต๊ะ

ขั้นที่ 3 ขึ้นชั้นแจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีการเสริมแรงโดยครู โดยอธิบายให้นักเรียนฟังดังนี้

สวัสดีคะนักเรียน วันนี้ ครูจะให้ให้นักเรียนเรียนเรื่องวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยจะครุณาเข้าสู่บทเรียนและเกริ่นนำเกี่ยวกับเนื้อหา 10 นาที นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม 30 นาที และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 20 นาที โดยให้นักเรียนทำงานร่วมกันหลังจากครูสอนนำเข้าสู่บทเรียนจบลง โดยที่เมื่อขึ้นบทเรียนใหม่แต่ละครั้งให้เปลี่ยนนักเรียนผู้สอนตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นนักเรียนผู้สอน ในการทำงานกลุ่มให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและกัน ปรึกษาแลกเปลี่ยนความรู้กัน คิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน ให้กำลังใจกัน โดยนักเรียนผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการสอน ให้ความกระจ่างด้านเนื้อหาแก่สมาชิก และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยกันสรุปวิธีการและหาคำตอบที่ดีที่สุด ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มยังไม่เข้าใจให้นักเรียนผู้สอนพยายามอธิบายจนสมาชิกในกลุ่มเข้าใจในเนื้อหาตรงกัน ครูหวังเป็นอย่างยิ่งว่านักเรียนทุกคนจะให้ความร่วมมือในการเรียนครั้งนี้เป็นอย่างดี มาเริ่มเรียนกันเลยคะ

ขั้นที่ 4 ดำเนินการสอนวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีการเสริมแรงโดยครู ดังนี้

1. ครุณาเข้าสู่บทเรียนด้วยการทักทาย พูดยุขซักถามปัญหา และทบทวนความรู้เดิม เพื่อเชื่อมโยงมาสู่ความรู้ใหม่
2. นักเรียนนั่งเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มตามที่จัดไว้แล้ว ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ และทำกิจกรรมต่างๆตามใบงานที่กำหนดให้ โดยมีนักเรียนที่ผ่านการฝึกเป็นนักเรียนผู้สอนเนื้อหา อธิบาย ให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในกลุ่ม
3. สมาชิกทุกคนในกลุ่มทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมต่างๆ ได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้ในแต่ละจุดประสงค์

4. ครูตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยการสุ่มนักเรียนบางกลุ่มออกมาทำกิจกรรมหน้าห้องเรียน โดยมีครูและนักเรียนที่เหลือช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง
5. ครูใช้การถามตอบให้นักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน
6. ครูให้การเสริมแรงทางสังคมและบันทึกการเสริมแรงลงในใบบันทึกการเสริมแรงของครู

ขั้นที่ 5 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการศึกษาสังเกตการณ์การร่วมมือในการทำกิจกรรม การทำแบบฝึกหัด

หลังจากหมดเวลาผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ “ครูขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี พงษ์นี้เจอกันที่ห้องเรียนเดิมนะคะ สวัสดีค่ะ

กลุ่มการทดลองที่ 2 วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียน ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฝึกนักเรียนเป็นนักเรียนผู้สอน

ผู้วิจัยใช้เวลาในช่วงเช้าระหว่างที่นักเรียนคนอื่นเข้าแถวทำการฝึกนักเรียนที่ได้รับหน้าที่เป็นนักเรียนผู้สอน ผู้วิจัยอธิบายเนื้อหาในส่วนที่ยากต่อการเข้าใจด้วยตนเองให้แก่ นักเรียนผู้สอน บอกขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องสอนในแต่ละครั้ง วิธีการสอนเพื่อน วิธีแก้ปัญหา อธิบายวิธีใช้สื่ออุปกรณ์แต่ละชิ้นในแต่ละบทเรียน ก่อนให้นักเรียนช่วยสอน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 คน โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 1 คน นักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง 3 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 1 คน จะได้กลุ่มย่อย 8 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มนั่งประจำโต๊ะ

ขั้นที่ 3 ขึ้นชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียน โดยอธิบายให้นักเรียนฟังดังนี้

สวัสดีคะนักเรียน วันนี้ ครูจะให้ให้นักเรียนเรียนเรื่องวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยจะครูนำเข้าสู่บทเรียนและเกริ่นนำเกี่ยวกับเนื้อหา 10 นาที นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม 30 นาที และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 20 นาที โดยให้นักเรียนทำงานร่วมกันหลังจากครูสอนนำเข้าสู่บทเรียนจบลง โดยที่เมื่อขึ้นบทเรียนใหม่แต่ละครั้งให้เปลี่ยนนักเรียนผู้สอนตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นนักเรียนผู้สอน ในการทำงานกลุ่มให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและกัน ปรึกษาแลกเปลี่ยนความรู้กัน คิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน ให้กำลังใจกัน โดยนักเรียนผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการสอน ให้ความกระจ่างด้านเนื้อหาแก่สมาชิก และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม สมาชิกทุก

คนในกลุ่มช่วยกันสรุปวิธีการและหาคำตอบที่ดีที่สุด ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มยังไม่เข้าใจให้นักเรียนผู้สอนพยายามอธิบายจนสมาชิกในกลุ่มเข้าใจในเนื้อหาตรงกัน ครูหวังเป็นอย่างยิ่งว่านักเรียนทุกคนจะให้ความร่วมมือในการเรียนครั้งนี้เป็นอย่างดี มาเริ่มเรียนกันเลยละ

ขั้นที่ 4 ดำเนินการสอนวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียน ดังนี้

1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการทักทาย พูดคุยซักถามปัญหา และทบทวนความรู้เดิม เพื่อเชื่อมโยงมาสู่ความรู้ใหม่
2. นักเรียนนั่งเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มตามที่จัดไว้แล้ว ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ และทำกิจกรรมต่างๆตามใบงานที่กำหนดให้ โดยมีนักเรียนที่ผ่านการฝึกเป็นนักเรียนผู้สอนสอนเนื้อหา อธิบาย ให้ความช่วยเหลือ และแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในกลุ่ม
3. สมาชิกทุกคนในกลุ่มทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมต่างๆ ได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้ในแต่ละจุดประสงค์
4. ครูตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยการสุ่มนักเรียนบางกลุ่มออกมาทำกิจกรรมหน้าห้องเรียน โดยมีครูและนักเรียนที่เหลือช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง
5. ครูใช้คำถามตอบให้นักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน
6. นักเรียนผู้สอนให้การเสริมแรงทางสังคมและนักเรียนแต่ละคนบันทึกการเสริมแรงลงในใบบันทึกการเสริมแรงของนักเรียน

ขั้นที่ 5 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการสังเกตการณ์การร่วมมือในการทำกิจกรรม การทำแบบฝึกหัด

หลังจากหมดเวลาผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ “ครูขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี พู่นี้เจอกันที่ห้องเรียนเดิมนะคะ สวัสดีค่ะ

กลุ่มการทดลองที่ 3 วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติกับวิธีการเสริมแรงโดยครู ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฝึกนักเรียนเป็นนักเรียนผู้สอน

ผู้วิจัยใช้เวลาในช่วงเช้าระหว่างที่นักเรียนคนอื่นเข้าแถวทำการฝึกนักเรียนที่ได้รับหน้าที่เป็นนักเรียนผู้สอน ผู้วิจัยอธิบายเนื้อหาในส่วนที่ยากต่อการเข้าใจด้วยตนเองให้แก่ นักเรียนผู้สอนบอกขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องสอนในแต่ละครั้ง วิธีการสอนเพื่อน วิธีแก้ปัญหา อธิบายวิธีใช้สื่ออุปกรณ์แต่ละชิ้นในแต่ละบทเรียน ก่อนให้นักเรียนช่วยสอน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 คน โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 1 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง 3 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 1 คน จะได้กลุ่มย่อย 8 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มนั่งประจำโต๊ะ

ขั้นที่ 3 ชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติกับวิธีการเสริมแรงโดยครู โดยอธิบายให้นักเรียนฟังดังนี้

ตัวตลกนักเรียน วันนี้ ครูจะให้ให้นักเรียนเรียนเรื่องวิถีชีวิตประชาธิปไตยโดยจะครูนำเข้าสู่บทเรียนและเกริ่นนำเกี่ยวกับเนื้อหา 10 นาที นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม 30 นาที และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 20 นาที โดยให้นักเรียนทำงานร่วมกันหลังจากครูสอนนำเข้าสู่บทเรียนจบลง โดยในการเรียนแต่ละครั้งจะให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นนักเรียนผู้สอนทุกครั้งที่กำหนดไว้ ในการทำงานกลุ่มให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและกัน ปรึกษาแลกเปลี่ยนความรู้กัน คิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน ให้กำลังใจกัน โดยนักเรียนผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการสอน ให้ความกระจ่างด้านเนื้อหาแก่สมาชิก และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยกันสรุปวิธีการและหาคำตอบที่ดีที่สุด ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มยังไม่เข้าใจให้นักเรียนผู้สอนพยายามอธิบายจนสมาชิกในกลุ่มเข้าใจในเนื้อหาตรงกัน ครูหวังเป็นอย่างยิ่งว่านักเรียนทุกคนจะให้ความร่วมมือในการเรียนครั้งนี้เป็นอย่างดี มาเริ่มเรียนกันเลยละ

ขั้นที่ 4 คำเนินการสอนวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติกับวิธีการเสริมแรงโดยครู ดังนี้

1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการทักทาย พูดคุยซักถามปัญหา และทบทวนความรู้เดิม เพื่อเชื่อมโยงมาสู่ความรู้ใหม่
2. นักเรียนนั่งเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มตามที่จัดไว้แล้ว ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ และทำกิจกรรมต่างๆตามใบงานที่กำหนดให้ โดยมีนักเรียนที่ผ่านการฝึกเป็นนักเรียนผู้สอนเนื้อหา อธิบาย ให้ความช่วยเหลือ และแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในกลุ่ม
3. สมาชิกทุกคนในกลุ่มทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมต่างๆ ได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้ในแต่ละจุดประสงค์
4. ครูตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยการสุ่มนักเรียนบางกลุ่มออกมาทำกิจกรรมหน้าห้องเรียน โดยมีครูและนักเรียนที่เหลือช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง
5. ครูใช้การถามตอบให้นักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน
6. ครูให้การเสริมแรงทางสังคมและนักเรียนแต่ละคนบันทึกการเสริมแรงลงในใบบันทึกการเสริมแรงของครู

ขั้นที่ 5 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการสังเกตการณ์การร่วมมือในการทำกิจกรรม การทำแบบฝึกหัด

หลังจากหมดเวลาผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ “ครูขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี พงษ์นี้เจอกันที่ห้องเรียนเดิมนะคะ สวัสดีค่ะ

กลุ่มการทดลองที่ 4 วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียน
ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฝึกนักเรียนเป็นนักเรียนผู้สอน

ผู้วิจัยใช้เวลาในช่วงเช้าระหว่างที่นักเรียนคนอื่นเข้าแถวทำการฝึกนักเรียนที่ได้รับหน้าที่เป็นนักเรียนผู้สอน ผู้วิจัยอธิบายเนื้อหาในส่วนที่ยากต่อการเข้าใจด้วยตนเองให้แก่ นักเรียนผู้สอน บอกขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องสอนในแต่ละครั้ง วิธีการสอนเพื่อน วิธีแก้ปัญหา อธิบายวิธีใช้สื่อ อุปกรณ์แต่ละชิ้นในแต่ละบทเรียน ก่อนให้นักเรียนช่วยสอน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 คน โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 1 คน นักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง 3 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 1 คน จะได้กลุ่มย่อย 8 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มนี้ประจำโต๊ะ

ขั้นที่ 3 ขั้นชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียน โดยอธิบายให้นักเรียนฟังดังนี้

สวัสดีคะนักเรียน วันนี้ ครูจะให้ นักเรียนเรียนเรื่องวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยจะครุณาเข้าสู่บทเรียนและเกริ่นนำเกี่ยวกับเนื้อหา 10 นาที นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม 30 นาที และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 20 นาที โดยให้นักเรียนทำงานร่วมกันหลังจากครูสอนนำเข้าสู่บทเรียนจบลง โดยในการเรียนแต่ละครั้งจะให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นนักเรียนผู้สอนทุกครั้งที่กำหนดไว้ ในการทำงานกลุ่มให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและกัน ปรึกษาแลกเปลี่ยนความรู้กัน คิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน ให้กำลังใจกัน โดยนักเรียนผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการสอน ให้ความกระจ่างด้านเนื้อหาแก่สมาชิก และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยกันสรุปวิธีการและหาคำตอบที่ดีที่สุด ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มยังไม่เข้าใจให้นักเรียนผู้สอนพยายามอธิบายจนสมาชิกในกลุ่มเข้าใจในเนื้อหาตรงกัน ครูหวังเป็นอย่างยิ่งว่านักเรียนทุกคนจะให้ความร่วมมือในการเรียนครั้งนี้เป็นอย่างดี มาเริ่มเรียนกันเลยคะ

ขั้นที่ 4 ดำเนินการสอนวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียน ดังนี้

1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการทักทาย พูดคุยซักถามปัญหา และทบทวนความรู้เดิม เพื่อเชื่อมโยงมาสู่ความรู้ใหม่
2. นักเรียนนั่งเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มตามที่จัดไว้แล้ว ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ และทำกิจกรรมต่างๆตามใบงานที่กำหนดให้ โดยมีนักเรียนที่ผ่านการฝึกเป็นนักเรียนผู้สอนสอนเนื้อหา อธิบาย ให้ความช่วยเหลือ และแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในกลุ่ม
3. สมาชิกทุกคนในกลุ่มทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมต่างๆ ได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้ในแต่ละจุดประสงค์
4. ครูตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยการสุ่มนักเรียนบางกลุ่มออกมาทำกิจกรรมหน้าห้องเรียน โดยมีครูและนักเรียนที่เหลือช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง
5. ครูใช้การถามตอบให้นักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน
6. นักเรียนผู้สอนให้การเสริมแรงทางสังคมและนักเรียนแต่ละคนบันทึกการเสริมแรงลงในใบบันทึกการเสริมแรงของนักเรียน

ขั้นที่ 5 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการสังเกตการณ์การร่วมมือในการทำกิจกรรม การทำแบบฝึกหัด

หลังจากหมดเวลาผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ “ครูขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี พงษ์นี้เจอกันที่ห้องเรียนเดิมนะคะ สวัสดีค่ะ

เมื่อดำเนินการทดลองทุกชั้นคอนการทดลองแล้วทั้ง 4 กลุ่มการทดลองก็จะทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทุกกลุ่มการทดลอง แล้วนำผลสัมฤทธิ์ของทั้ง 4 กลุ่มมาเปรียบเทียบกัน

4. ขั้นตอนทดสอบหลังการทดลอง

ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลองหลังจากผู้ทดลองได้รับเงื่อนไขการทดลองสิ้นสุดลง 1 วัน โดยดำเนินการดังนี้

- 4.1 แจกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ให้กับผู้เข้ารับการทดลองอ่านคำชี้แจงวิธีการทำแบบทดสอบ
- 4.2 นักเรียนทำแบบทดสอบ เมื่อหมดเวลาครูเก็บข้อสอบและกระดาษคำตอบคืน
- 4.3 ตรวจสอบกระดาษคำตอบเพื่อนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.4 แจกแบบวัดความภาคภูมิใจในตน นักเรียนทำแบบวัด ครูเก็บคืนและนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ต่อไป

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

1.1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.2 การหาค่าความยาก (Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.3 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.4 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร K-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson)

1.2 แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

1.2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

1.2.2 หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยเทคนิค 27เปอร์เซ็นต์ ในการทดสอบที (t-test)

1.2.3 หาค่าความตรง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

2.1 หาค่ามัธยิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) ของคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

2.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

2.3 ทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variance) ของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยใช้วิธีการทดสอบของ ฮาร์ทลีย์ (Hartley's Test)

2.4 วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) แบบแฟกทอเรียลสุ่มสมบูรณ์โมเดล กำหนด 2×2 (Completely Randomized Factorial Design) ใช้สูตรของเคิร์ก

2.5 ทดสอบผลการทดสอบรอง (Simple Main Effects Test)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้

1. วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. วิธีการเสริมแรงโดยครูกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียนส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน
3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรง เมื่อตัวแปรตามเป็นความภาคภูมิใจในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ
  - 3.1 วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนร่วมกับการเสริมแรงโดยครูส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติร่วมกับการเสริมแรงโดยครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
  - 3.2 วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนร่วมกับการเสริมแรงโดยนักเรียนส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติร่วมกับการเสริมแรงโดยนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
  - 3.3 วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนร่วมกับการเสริมแรงโดยครูและวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนร่วมกับการเสริมแรงโดยนักเรียนส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน
  - 3.4 วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติร่วมกับการเสริมแรงโดยครูและวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติร่วมกับการเสริมแรงโดยนักเรียนส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน
4. วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. วิธีการเสริมแรงโดยครูกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน
6. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรงเมื่อตัวแปรตามเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

การอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาผลของวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนและวิธีการเสริมแรงต่างแบบที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ตลอดจนศึกษาปฏิกริยาร่วมของตัวแปรทั้งสอง ดังนั้นการอภิปรายผลจะได้อภิปรายตามลำดับสมมติฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว พบว่าสมมติฐานนี้ได้รับภาสนับสนุนด้วยค่ามีซิมิลิตของคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอน โดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของการ์เทอร์ Garther A .1992 Peer-Tutoring : toward a New Model (ออนไลน์) ดึงค้นจาก [Http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/cd362506.html](http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/cd362506.html). [7 กรกฎาคม 2546] ที่พบว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนนอกจากจะทำให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นแล้ว ยังทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ ดังที่งานวิจัยของบาโรนและเทเลอร์ (Barone and Taylor, 1996:8-15) พบว่าเทคนิคกลุ่มเพื่อนช่วยสอนได้เสริมสร้างความนับถือตนเอง (Self-Esteem) ความสามารถในตนเอง ได้ปรับปรุงทักษะ เพิ่มแรงจูงใจและช่วยแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนนั้น ผู้วิจัยได้จัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย โดยแต่ละกลุ่มย่อยที่จัดนั้นมีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน คือ นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในกลุ่มนักเรียนทุกคนมีโอกาที่จะได้เป็นนักเรียนผู้สอนหมุนเวียนกันจนครบทุกคนในกลุ่ม นักเรียนมีโอกาสมิ
ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักเรียนผู้สอนและนักเรียนผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำมีโอกาได้เป็นผู้สอนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองในการประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่มในฐานะผู้สอน สำหรับนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การได้เป็นนักเรียนผู้สอนทำให้การ

เรียนสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย ได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่
 แม่นยำยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้สอนผู้อื่น ดังนั้นไม่ว่านักเรียนที่มี
 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และนักเรียน
 ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ก็มีโอกาที่จะเกิดความภาคภูมิใจในตนเองในสิ่งที่ตนเองได้
 กระทำ ดังที่ จันทรฉาย พิทักษ์ศิริกุล(2532 :3 ; อ้างอิงมาจาก Coopersmith.1976) กล่าวไว้ว่า การ
 เปิดโอกาสให้เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแสดงความสามารถและมีโอกาสเป็นผู้นำของกลุ่ม
 ในบางกิจกรรมในชั้นเรียนจะเป็นพลังส่งเสริมให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง(Self-Esteem)สูงขึ้น
 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี วรกวิน(2522:145-150) กล่าวว่าการทำกิจกรรมกลุ่มมีผลต่อ
 ผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น ทศนคติต่อตนเอง การได้เข้าร่วมกลุ่มทำให้เกิดการยอมรับจากกลุ่ม ทำให้
 เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความรู้สึกอบอุ่น และรู้สึกว่าคุณค่าในตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
 การแสดงความคิดเห็นและความสามารถในกลุ่ม ทำให้ทุกคนมีโอกาสประสบความสำเร็จ และ
 สร้างความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะในโอกาสที่ได้เป็นผู้นำจะมีความภาคภูมิใจและ
 มั่นใจมากขึ้น เพราะเห็นว่าตนเองมีคุณค่าและได้รับการยอมรับจากเพื่อนทำให้มีกำลังใจที่จะตั้ง
 ความหวังให้กับตนเอง

ส่วนวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ นั้น เป็นการเรียนที่จัดให้มีนักเรียนที่มี
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันเช่นกัน แต่จะให้นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็น
 นักเรียนผู้สอนเพียงคนเดียวเท่านั้นในแต่ละกลุ่ม นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะ
 ผู้ขาดบทบาททุกอย่าง ทำให้ทั้งนักเรียนผู้สอนเกิดความเบื่อหน่ายเนื่องจากต้องสอนทุกครั้ง ไม่มี
 การหมุนเวียนผู้สอน ส่วนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำก็จะเกิดความ
 เบื่อหน่ายเช่นกัน เนื่องจากไม่ได้แสดงความสามารถ ทำให้ขาดความมั่นใจในตนเองยิ่งขึ้น ไม่ได้รับ
 การพัฒนาให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ส่งผลให้มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าวิธีสอนแบบ
 เพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอน

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนส่งผลต่อ
 ความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ

สมมติฐานข้อที่ 2 วิธีการเสริมแรง โดยครูกับวิธีการเสริมแรง โดยนักเรียนส่งผลต่อความ
 ภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 8 พบว่าสมมติฐานนี้ไม่ได้รับการ
 สนับสนุนจากข้อมูลค่าหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความภาคภูมิใจในตนเอง วิธีการเสริมแรง โดยครู
 กับวิธีการเสริมแรง โดยนักเรียนส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่เนื่องจาก
 สมมติฐานข้อที่ 3 มีกิริยาร่วมระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรง เมื่อคำนวณปร
 ตามเป็นความภาคภูมิใจในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์

ข้อมูลดังตาราง 8 พบว่าสมมติฐานนี้ ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนความภาคภูมิใจในตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลสมมติฐานข้อที่ 2 ร่วมกับสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 3 มีกิริยาร่วมระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรง เมื่อตัวแปรตามเป็นความภาคภูมิใจในตนเอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 8 พบว่าสมมติฐานนี้ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอน 2 วิธี คือ วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอน และวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติกับวิธีการเสริมแรง 2 วิธี คือ การเสริมแรงโดยครู และการเสริมแรงโดยนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ วิธีสอนและวิธีการเสริมแรงมีอิทธิพลร่วมกันต่อความภาคภูมิใจในตนเอง แสดงว่า ผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สมมติฐานข้อนี้จึงได้รับการสนับสนุนจากข้อมูล

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ พบว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนได้ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงบทบาทของตนเองตามศักยภาพอย่างเต็มที่ ได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ให้อิสระนักเรียนอย่างเต็มที่ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนนั้น ผู้วิจัยได้จัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย โดยแต่ละกลุ่มย่อยจัดนั้นมีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน คือ นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในกลุ่มนักเรียนทุกคนมีโอกาสที่จะได้เป็นนักเรียนผู้สอนหมุนเวียนกันจนครบทุกคนในกลุ่ม นักเรียนมีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักเรียนผู้สอนและนักเรียนผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำมีโอกาสได้เป็นผู้สอนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองในการประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่มในฐานะผู้สอน สำหรับนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การได้เป็นนักเรียนผู้สอนทำให้การเรียนสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย ได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่แม่นยำยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้สอนผู้อื่น โดยที่ครูคอยให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ครูสามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น สามารถให้การเสริมแรงได้อย่างถูกต้องและทันที นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มก็สามารถเห็นพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจนสามารถให้การเสริมแรงสมาชิกในกลุ่มได้ทันที ซึ่งเฮนรี่(Henry,1990:abstract , อ้างถึงใน, ฤทัยชนนี สิริชัชย,2544:69)ได้พบว่ายิ่งให้การเสริมแรงเร็วขึ้นเท่าไร ไม่ว่าจะ โดยครูหรือโดยนักเรียนก็ตาม นักเรียนจะนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้เร็วขึ้นเท่านั้น วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนเป็นการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน สามารถสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

และผู้อื่นและเกิดผลดีต่อการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อให้การเสริมแรงโดยครู หรือ การเสริมแรงโดยนักเรียนกับกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนซึ่งเป็นการเสริมแรงทางบวก ทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และวอร์ลด์เบิร์ก (Walberg, 1984:329, อ้างถึงใน, ฤทัยชนนี สิทธิชัย, 2544:70) ได้สรุปว่าวิธีการเสริมแรงเป็น องค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพมาก และในการทดลองครั้งนี้ได้ให้การเสริมแรงทุกครั้งทันที หลังจากเสร็จสิ้นการสอนทุกชั่วโมง เป็นการให้การเสริมแรงในภาพรวมของกลุ่มซึ่งประกอบด้วย นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน และใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกัน และ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

จากภาพประกอบ 5 กราฟแสดงค่ามัชฌิมเลขคณิตของกิริยาร่วมระหว่างวิธีสอนกับวิธีการเสริมแรง พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนที่ได้รับการเสริมแรงโดยครุมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนที่ได้รับการเสริมแรงโดยนักเรียน จากการสังเกต การสอน ครูมีอิทธิพลต่อจิตใจของนักเรียนมาก เมื่อครูให้โอกาสนักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้สอน อย่างแรกที่นักเรียนต้องการคือการไว้ใจและยอมรับจากครูผู้สอนว่านักเรียนสามารถสอนได้ ต้องการ คำกำลังใจและการเสริมแรงทางบวกจากครูเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอน นักเรียนต้องหมุนเวียนกันทำหน้าที่สอนสมาชิกในกลุ่ม จึงมีการฝึกนักเรียนก่อนทำการสอน ครูจะมีบทบาทในการฝึกนักเรียนก่อนที่นักเรียนจะทำการสอนจริง ดังนั้นนักเรียนต้องการกำลังใจและการกระตุ้นจากครูเพื่อจะสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ครูมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้และรับรู้ของนักเรียน และครูสามารถทำให้นักเรียนรู้สึกมีความภาคภูมิใจในตนเองหรือมีความสำคัญได้ การได้รับการนับถือ การยอมรับ การได้รับการปฏิบัติดีตอบจากบุคคลที่มีความสำคัญต่อตนเองจะทำให้สามารถพัฒนาความรู้สึกความภาคภูมิใจในตนเอง (Coopersmith, 1959) ซึ่ง บรู๊ค (Brooks, 1992:544-548) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้คิดทางเลือกและตัดสินใจ แก้ปัญหา ให้การสนับสนุนกำลังใจและให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวก จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ส่วนวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกตินั้น เป็นการเรียนรู้ที่จัดการเรียนเป็นกลุ่มย่อย จัดให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันเช่นกัน แต่จะให้นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นนักเรียนผู้สอนเพียงคนเดียวเท่านั้นในแต่ละกลุ่ม นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะผูกขาดบทบาททุกอย่างในกลุ่ม

จากกราฟภาพประกอบ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติที่ได้รับการเสริมแรงโดยนักเรียนมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติที่ได้รับการเสริมแรงโดยครู เนื่องจากวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติจะให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงทำหน้าที่เป็นผู้สอนทุกครั้ง ดังนั้นในกลุ่มจะมีผู้ที่ทำหน้าที่สอนเพียงคนเดียว การยอมรับของสมาชิกในกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำการสอน นักเรียนที่ทำหน้าที่สอนต้องการการยอมรับ คำลึงใจ และการเสริมแรงทางบวกจากกลุ่ม ดังนั้นการเสริมแรงโดยนักเรียนจึงมีอิทธิพลต่อคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ

ผลการวิจัยครั้งนี้ อนุมานได้ว่าวิธีสอน และวิธีการเสริมแรงต่างก็มีผลโดยตรงต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ถึงแม้จะให้นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงโดยครู และนักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงโดยนักเรียนเรียนด้วยวิธีสอนที่ต่างกัน คะแนนจากการวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่ต่างกัน ก็เกิดมาจากผลร่วมกันระหว่างวิธีสอนและวิธีการเสริมแรง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้มีกิจกรรมระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรง เมื่อตัวแปรตามเป็นความภาคภูมิใจในตนเอง

สมมติฐานข้อที่ 4 วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 9 พบว่าสมมติฐานนี้ได้รับการสนับสนุนด้วยค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของการ์เทอร์Garther A .1992 *Peer-Tutoring : toward a New Model* (ออนไลน์) สืบค้นจาก[Http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed362506.html](http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed362506.html) [7 กรกฎาคม 2546] ที่พบว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนนั้น ผู้วิจัยได้จัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย โดยแต่ละกลุ่มย่อยที่จัดนั้นมีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันคือ นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนที่มีระดับ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในกลุ่มนักเรียนทุกคนมีโอกาสที่จะได้เป็นนักเรียนผู้สอนหมุนเวียนกันจนครบทุกคน นักเรียนมีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักเรียนผู้สอน และนักเรียนผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นซึ่งกันและกันทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำมีโอกาสเป็นนักเรียนผู้สอน ต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนสอน ทบทวนเนื้อหาที่ต้องสอน ทำให้มีความแม่นยำและเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนมีประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียน ในด้านการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เพราะวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนนี้ทำให้นักเรียน เข้าใจคำอธิบายของนักเรียนผู้สอนเนื่องจากนักเรียนทั้งสองฝ่ายมีวัยที่ใกล้เคียงกัน ภาษาที่ใช้ในการอธิบายจึงเป็นภาษาในระดับเดียวกัน ง่ายๆและตรงไปตรงมา ซึ่งจะช่วยให้สื่อความหมายได้รวดเร็วขึ้น (Good and Brophy, 1973:271)

นอกจากนั้นวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนยังสามารถทำให้นักเรียน มีผลการเรียนดีขึ้นด้วย ซึ่งมีผลการวิจัยมากมายที่ยืนยันว่า วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น และมีการพัฒนาทักษะทางสังคม(Cohen,Kulik,&Kulik,1982;Hedin,1987;Goodlad&Hirst, 1989;Greenwood,Delquadri,&Hall,1989;Benard,1990;Swengel,1991) (จอห์น ไกลน์) สืบค้นจาก: [Http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed362506.html](http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed362506.html) [7 กรกฎาคม 2546]

ส่วนวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ นั้น เป็นการเรียนที่จัดการเรียนเป็นกลุ่มย่อย คณะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเช่นกัน แต่จะให้นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นนักเรียนผู้สอนเพียงคนเดียวเท่านั้น ในแต่ละกลุ่ม นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นผู้ที่เตรียมตัวก่อนสอนเพียงคนเดียวในกลุ่ม ส่วนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำจะเป็นเพียงผู้รับการสอนเท่านั้น เนื่องจากไม่ได้แสดงความสามารถทางการเรียน เป็นเพียงผู้รับข้อมูลที่ถูกป้อนมาเท่านั้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอน

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ

สมมติฐานข้อที่ 5 วิธีการเสริมแรงโดยครูกับวิธีการเสริมแรงโดยนักเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 9 พบว่าสมมติฐานนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลค่ามัธยฐานและค่าพิสัยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับวิธีการเสริมแรงโดยครูกับนักเรียนที่ได้รับวิธีการเสริมแรงโดย

นักเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทัยชนนี สิทธิชัย (2544:68-69) พบว่าการให้การเสริมแรงโดยครูหรือโดยนักเรียน ทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแมกวิรี Maguire, Kenneth Bernard.1992. Effects of self-monitoring and external reinforcement on the acquisitions of cursive handwriting skills. (ออนไลน์) สืบค้นจาก : จาก [Http://www.thailis.uni.net.th/dao](http://www.thailis.uni.net.th/dao). [7 กรกฎาคม 2546] พบว่าการให้การเสริมแรงด้วยตนเองหรือตัวนักเรียนเอง ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ดีเท่ากับการเสริมแรงโดยครูและคาโดซ์ Cardice, Holland. 1998. Student-centered reinforcement VS teacher-centered reinforcement. (ออนไลน์) สืบค้นจาก: [Http://www.ematusov.eds.udel.edu/final.paper.pub](http://www.ematusov.eds.udel.edu/final.paper.pub). [7 กรกฎาคม 2546] ได้พบว่าการให้การเสริมแรงในชั้นเรียนนั้นมีการเสริมแรง 2 แบบ คือ การเสริมแรงโดยครู และการเสริมแรงโดยนักเรียน ไม่ว่าในชั้นเรียนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือชั้นเรียนปกติ นักเรียนต่างต้องการการเสริมแรงด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้นไม่ว่าการเสริมแรงโดยครูหรือโดยนักเรียน ก็ทำให้เกิดการเรียนรู้ไม่ต่างกัน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่าสาเหตุที่ทำให้การเสริมแรงโดยครู กับการเสริมแรงโดยนักเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน เพราะในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เกณฑ์ที่การเสริมแรงฉบับเดียวกัน ได้รับการเสริมแรงทางวาจา ได้รับตัวเสริมทางสังคม การเสริมแรงทางบวก และการให้การเสริมแรงทันทีในทุกท้ายชั่วโมง เมื่อนักเรียนได้รับการเสริมแรงไม่ว่าโดยครูหรือโดยนักเรียน นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนก็ยิ่งเกิดการเรียนรู้ มีทักษะในการเรียนและทักษะทางสังคมเพราะความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนทุกคนในกลุ่ม ส่งเสริมให้มีการร่วมมือปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็น สรุป และทำกิจกรรมต่างๆอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มพูนขึ้น ทุกคนประสบความสำเร็จในการทำหน้าที่ของตนเองและกลุ่ม กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการความตั้งใจและเกิดการเรียนรู้ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะใช้วิธีการเสริมแรงโดยครูหรือโดยนักเรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้วิธีการเสริมแรงในการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน จึงทำให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 6 มีกิริยาร่วมระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรง เมื่อตัวแปรตามเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 9 พบว่าสมมติฐานนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลค่ามัธมเลขคณิตของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอน 2 วิธี คือ วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอน

แบบหมุนเวียนผู้สอน และวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติกับวิธีการเสริมแรง 2 วิธี คือ การเสริมแรงโดยครู และการเสริมแรงโดยนักเรียน ไม่แตกต่างกัน นั่นคือ ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนกับวิธีการเสริมแรง หรือวิธีสอนและวิธีการเสริมแรง ไม่มีอิทธิพลร่วมกัน ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแสดง ผลการวิจัยนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สมมติฐานข้อนี้จึงไม่ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูล

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 6 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูล อนุมานได้ว่าเป็นเพราะ ทั้งวิธีสอน และวิธีการเสริมแรงต่างก็มีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ถึงแม้จะให้ให้นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงโดยครู และนักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงโดยนักเรียน เรียนด้วยวิธีสอนที่ต่างกัน คะแนนจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ต่างกัน ก็ไม่ได้เกิดมาจากผลรวมกันระหว่างวิธีสอนและวิธีการเสริมแรง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอน

1.1 จากการวิจัยทำให้ทราบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนมีความภาคภูมิใจในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบปกติ ดังนั้นควรมีการนำวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนไปใช้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน เพราะวิธีสอนดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสูงขึ้น และมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำวิธีสอนไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มได้ดี และมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.1.1 ในการจัดกลุ่มการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม ควรประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากนักเรียนจะได้ช่วยเหลือและร่วมมือกันในการเรียน

1.1.2 ก่อนทำการสอน ครูควรอธิบายถึงวิธีการเรียนให้นักเรียนเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนให้ชัดเจน

1.1.3 ก่อนที่นักเรียนจะได้รับการสอน โดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอน ครูควรฝึกกระบวนการให้กับนักเรียนก่อน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับ

นักเรียน และให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจขั้นตอนและสามารถทำกิจกรรมกลุ่มได้อย่างถูกต้องและครบตามกระบวนการ

1.1.4 บทบาทในการทำงานกลุ่ม ครูควรให้โอกาสนักเรียนที่มีนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และต่ำได้เป็นผู้นำกลุ่มบ้าง โดยการเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

1.1.5 ขณะทำการสอนโดยวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอน ครูควรสังเกตและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเมื่อนักเรียนเกิดปัญหา

1.1.6 ครูควรเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนผู้สอน ซึ่งมีความยากง่ายระดับปานกลาง เพื่อนักเรียนจะได้ทำงาน ได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด

1.2 จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การเสริมแรงโดยครูและการเสริมแรงโดยนักเรียน ส่งผลต่อความภาคภูมิใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ไม่แตกต่างกัน แต่ก็อาจเป็นทางเลือกหนึ่งของครูที่จะนำการเสริมแรงไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลของวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับวิชาอื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอน โดยเพิ่มระยะเวลาการทดลองให้มากขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับทุกระดับชั้น

2.4 ควรมีการศึกษาวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอนแบบหมุนเวียนผู้สอนกับตัวแปรอื่น เช่น แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ภาษาแม่ที่ต่างกัน เป็นต้น

2.5 ควรมีการศึกษาวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอน โดยใช้เทคนิคอื่นๆ หรือพัฒนาวิธีสอนให้มีประสิทธิภาพ